

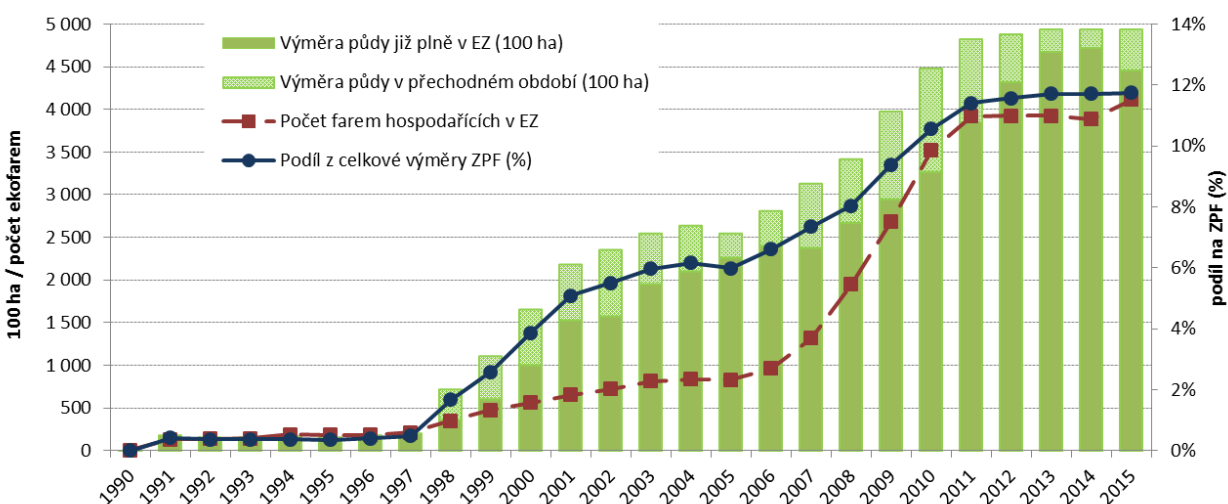
Vývoj a trendy ekologického zemědělství a biopotravin v ČR + svět a Evropa

Vývoj ekologického zemědělství v České republice

Ke konci roku 2015 hospodařilo v ČR ekologicky 4 115 farem (téměř 9 % zemědělských podniků v ČR¹) na celkové výměře 495 tis. ha, což představuje 11,7% podíl na celkovém zemědělském půdním fondu. Za posledních deset let vzrostla výměra téměř dvojnásobně z původních 255 tis. ha (nárůst v průměru o 7 % ročně) a počet farem stoupl téměř pětinašobně (z 829 v 2005).

Zpomalení nárůstu počtu zemědělců i ploch v EZ v letech 2012-2014 bylo způsobeno zejména změnou podmínek zařazení do opatření „EZ“ v rámci Agroenvironmentálních opatření. V těchto letech byl zaslaven příjem žádostí pro nové žadatele a u stávajících nebylo možné navyšovat výměru zemědělské půdy. Jinými slovy zemědělci uvažující o vstupu do EZ neměli v letech 2012-2014 možnost požádat si o podporu v rámci opatření „EZ“. Tato situace se s novým programovacím obdobím mění a od roku 2015 již mohou noví ekologičtí zemědělci o dotaci žádat v rámci nového Programu rozvoje venkova (2014-2020). Nově bylo opatření Ekologické zemědělství odděleno od Agroenvironmentálně-klimatických opatření a došlo i k dílčím úpravám v nabídce titulů a v podmínkách plnění závazků. Dostavil se očekávaný nárůst počtu farem nově vstupujících do EZ (o 230 subjektů proti r. 2014) a současně zvýšení podílu ploch v přechodném období na více než 10 %. Celkový vývoj počtu farem, výměry zemědělské půdy v ekologickém zemědělství a jejího podílu na zemědělském půdním fondu od roku 1990 viz Graf 1.

Aktuálně (k 11. 11. 2016 dle údajů Registru ekologických podnikatelů REP) hospodařilo ekologicky 4 259 ekofarem na celkové výměře zhruba 505 tis. ha, což představuje 12% podíl z celkové výměry zemědělské půdy v ČR.

Graf 1 Vývoj celkové výměry půdy a počtu farem v EZ a podílu na celkovém ZPF (1990-2015)

Zdroj: MZe a REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku); zpracoval ÚZEI.

¹ Počet všech zemědělských podniků odpovídá počtu všech zemědělsky aktivních subjektů s velikostními parametry odpovídajícími prahovým hodnotám AGC 2000 (ČSÚ - Zemědělský registr).

Z pohledu užití půdy dlouhodobě dominují v EZ trvalé travní porosty (přes 407 tis. ha v 2015), jejichž plocha se za posledních deset let zvýšila téměř dvojnásobně (viz Tab. 1). Podíl travních porostů na celkové výměře v EZ se však díky růstu celkové výměry ekologicky obhospodařované půdy výrazně nezvyšuje a zůstává okolo 82 % (nejvyšší 91% podíl byl dosažen v roce 2003). Více jak trojnásobně vzrostla od roku 2005 výměra orné půdy na současných 64 tis. ha a 13% podíl na celkové půdě v EZ, což je historicky nejvyšší hodnota. Nejrychleji však rostla výměra trvalých kultur (více než 8krát od roku 2005), a to zejména ekosadů, které tvoří 86 % jejich ploch. Okolo 900 ha a 14 % tvoří vinice a 11 ha chmelnice.

Tab. 1: Vývoj užití zemědělské půdy v EZ v ČR ve vybraných letech (1999-2015)

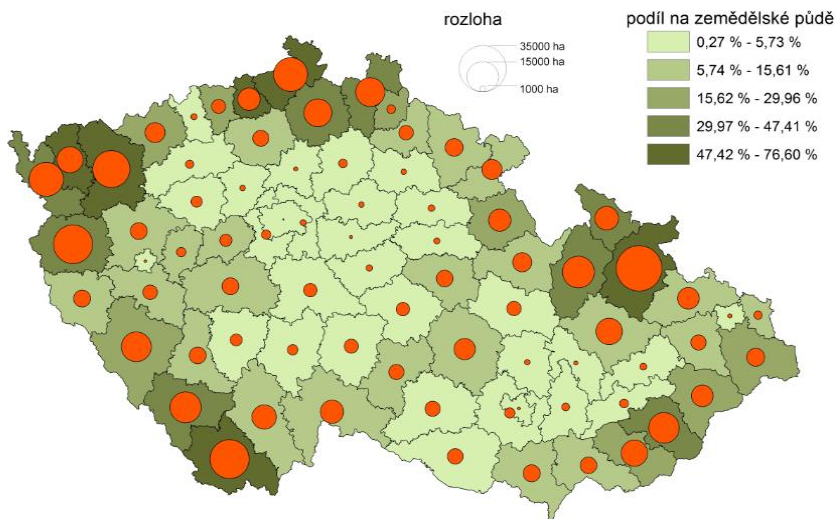
Užití půdy	1999	2001	2003	2005	2007	2009	2011	2013	2015
Orná půda	13 776	19 164	19 637	20 766	29 505	44 906	59 281	56 286	64 529
Trvalé travní porosty	96 044	195 633	231 683	209 956	257 899	329 232	398 061	412 158	407 448
Trvalé kultury	359	963	928	820	1 870	4 331	7 429	7 837	6 839
sady	342	535	542	772	1 624	3 678	6 453	6 777	5 890
vinice	17	17	21	48	245	645	965	1 046	939
chmelnice	0	0	0	0	0	8	11	14	11
Ostatní plochy	576	2 354	2 747	23 440	23 616	19 937	18 157	17 615	15 845
Celková plocha	110 755	218 114	254 995	254 982	312 890	398 406	482 927	493 896	494 661
Orná půda	12,4	8,8	7,7	8,1	9,4	11,3	12,3	11,4	13,0
Trvalé travní porosty	86,7	89,7	90,9	82,3	82,4	82,6	82,4	83,5	82,4
Trvalé kultury	0,3	0,4	0,4	0,3	0,6	1,1	1,5	1,6	1,4
sady	95,3	55,6	58,4	94,1	86,8	84,9	86,9	86,5	86,1
vinice	4,7	1,8	2,3	5,9	13,1	14,9	13,0	13,4	13,7
chmelnice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,2	0,2
Ostatní plochy	0,5	1,1	1,1	9,2	7,5	5,0	3,8	3,6	3,2
Celková plocha	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Zdroj: MZe (údaje k 31. 12. daného roku); zpracovala ČTPEZ

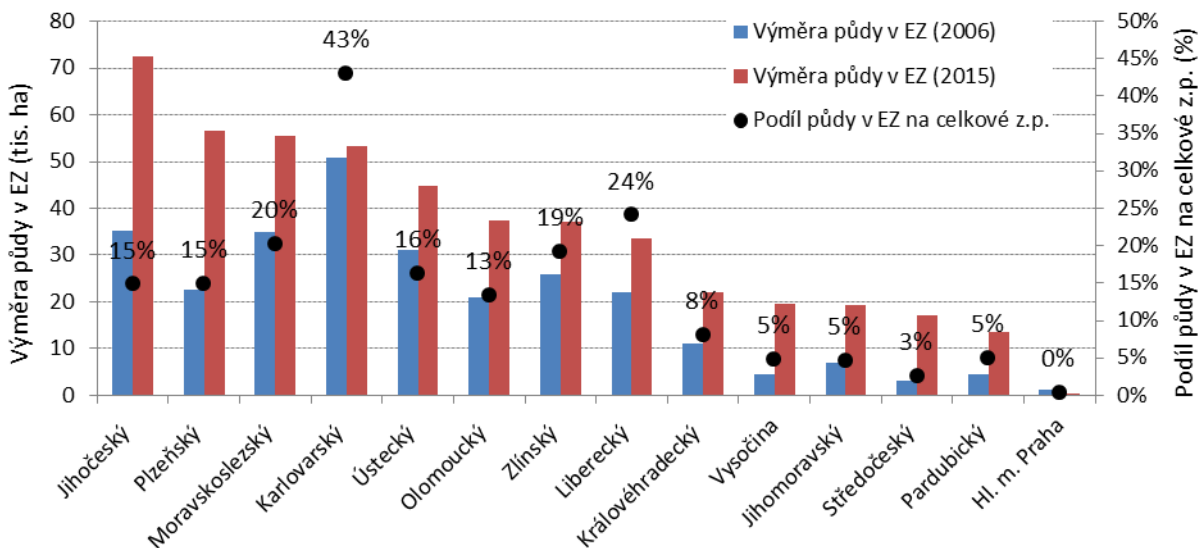
Zastoupení EZ v jednotlivých krajích ČR není rovnoměrné. Hlavními oblastmi EZ jsou tradičně méně příznivé horské a podhorské oblasti ČR. **Až 88 % výměry zařazené v EZ se nachází v těchto méně příznivých oblastech (LFA; jde o téměř veškerou výměru TTP a 65 % orné půdy).**

Největší plochy půdy v EZ se nacházejí v pohraničních hornatých okresech Jihočeského, Plzeňského, Moravskoslezského, Karlovarského a Ústeckého kraje (viz mapka). V těchto pěti krajích se nachází téměř 60 % ploch v EZ a dva z nich vedou dlouhodobě s nejvyšší průměrnou velikostí ekofare (242 ha v kraji Karlovarském a 166 ha v kraji Ústeckém). **Pět nej biookresů: Bruntál, Cheb, Karlovy Vary, Tachov a Český Krumlov.** V počtu ekologických farem vede dlouhodobě kraj Jihočeský (563 farem); následuje kraj Plzeňský, Moravskoslezský a Zlínský.

Zemědělská půda v režimu ekologického zemědělství

Zdroj: Mze (LPIS 2014); vlastní výpočty ČTPEZ

Graf 2: Vývoj výměry půdy v EZ (2006 a 2015) a podíl na celkové z. p. (2015) dle krajů

Zdroj: Mze (údaje vždy k 31.12. daného roku); ČÚZK; vlastní výpočty ČTPEZ

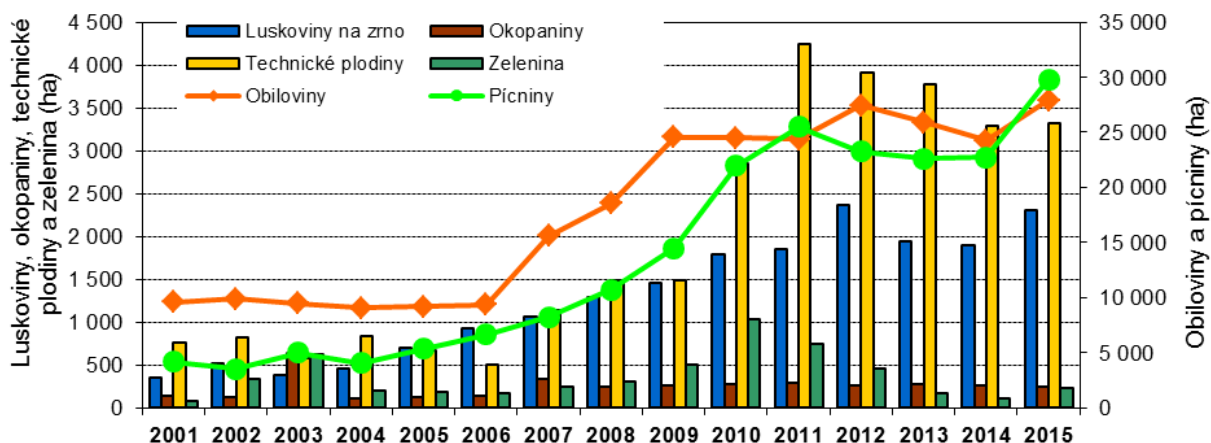
Z pohledu podílu půdy v EZ na celkové zemědělské půdě v daném kraji, je trvale celorepublikový průměr (tj. 11,7 %) překročen v osmi krajích, přičemž vysoce nad tímto průměrem s 43 % vede Karlovarský kraj, následovaný kraji Libereckým, Moravskoslezským, Zlínským a Ústeckým. V produkčních oblastech zůstává zastoupení EZ nízké od 3 do 8 % (viz Graf 2).

Struktura rostlinné produkce

Struktura užití zemědělské půdy v ČR se významně liší od struktury v EZ. Celkové výměře zemědělské půdy v ČR dominuje orná půda (70% zornění), travní porosty zabírají zhruba čtvrtinu ploch a necelá 2 % připadají na trvalé kultury (zejména sady). Zcela opačný je vývoj v EZ, kde dlouhodobě dominují travní porosty (okolo 410 tis. ha). Orná půda tvoří zhruba 14 % ploch a podobně necelá 2 % ploch v EZ zabírají trvalé kultury (86 % sady a 14 % vinice). **Ekologickými zemědělci je v ČR obhospodařováno více než 40 % trvalých travních porostů, okolo 2 % orné půdy a zhruba 9 % ploch trvalých kultur (resp. téměř 13 % sadů, 5 % vinic a 0,1 % chmelnic).**

Podobně jako u základního užití zemědělské půdy, liší se i struktura pěstovaných plodin na orné půdě. V konvenčním zemědělství výrazně dominuje pěstování obilovin (téměř 60 % plochy) a pětina ploch je věnována tradičně olejninám. **Tedy často kritizovaný „trojboj“ – pšenice, ječmen, řepka zabírá téměř 2/3 orné půdy.** Zhruba pětina orné půdy je vyčleněna na pícniny, kde však dominují pícniny jednoleté (zejména kukuřice na siláž). Málo půdy je ponecháno pod zeleným hnojením k regeneraci (do 10 %). **V EZ jsou hlavními plodinami na orné půdě téměř vyrovnaně obiloviny a pícniny** (okolo 28 tis. ha). Z obilovin se nejvíce pěstuje pšenice a oves, avšak i podíl ostatních druhů obilovin je významný. V rámci pícnin jsou zastoupeny převážně víceleté pícniny, tedy víceleté plodiny na zeleno využívané ke krmným účelům, zelenému hojení a odplevelování orné půdy. Nezbytnou součástí je zařazování luskovin na zeleno (leguminóz), jejichž předností je výživný a zúrodňující dopad na půdu díky poutání vzdušného dusíku kořenovou soustavou spolu s příznivým účinkem na půdní strukturu.

V roce 2015 byly v EZ pěstovány obiloviny na zhruba 28 tis ha, luskoviny na zrno 2,3 tis. ha, technické plodiny na 3,3 tis. ha (z toho přes 60 % tvořily olejninny a třetinu LAKR), zelenina a okopaniny na necelých 250 ha (0,4% orné půdy).

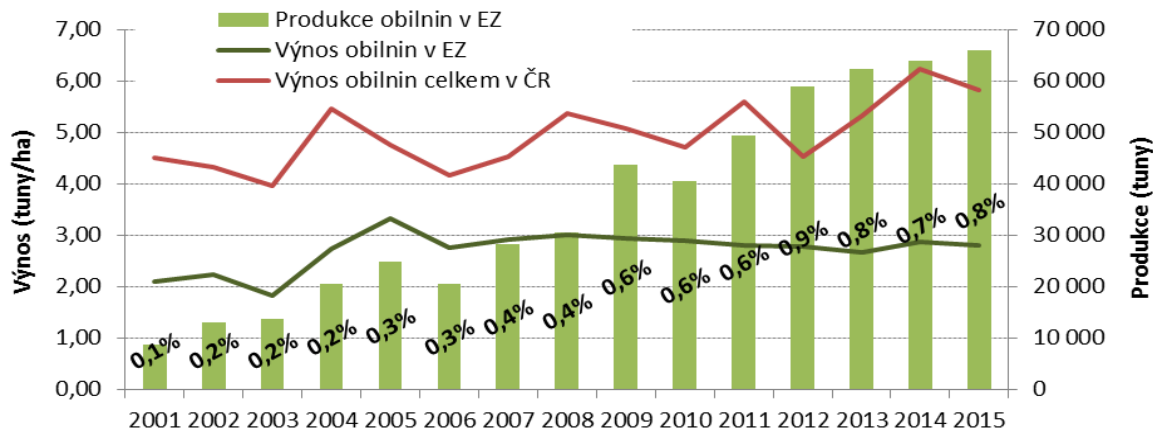

Graf 3: Vývoj výměry plodin na orné půdě v EZ (2001-2015)

Zdroj: šetření ÚZEI, zpracovala ČTPEZ

S nárůstem ploch v EZ roste i samotné produkce z ekofarem. **U obilnin vzrostla od roku 2001 plocha téměř trojnásobně a produkce bioobilí dokonce více než sedmkrát (z necelých 9 tis. na téměř 66 tis. tun, které ekologické zemědělství vyprodukovalo v roce 2015, viz Graf 4).** Zhruba polovina bioobilí je prodána (druhá polovina je zkrmena nebo použita jako osivo), přičemž

většina v biokvalitě avšak 40 % produkce míří dlouhodobě do zahraničí. **Obiloviny v EZ tvoří necelé 2 % ploch obilovin v ČR a 1 % na jejich celkové produkci.** Výhodou EZ je dosahování dlouhodobě vyrovnaných výnosů v průměru okolo 3 tun z hektaru (tj. 40 až 50 % výnosu konvence). Nicméně máme i ekofarmy, které u obilnin dosahují výnosů srovnatelných s jejich celorepublikovým průměrem za ČR.

Graf 4: Vývoj produkce bioobilí a srovnání výnosů v EZ a celkem v ČR (2001-2015)

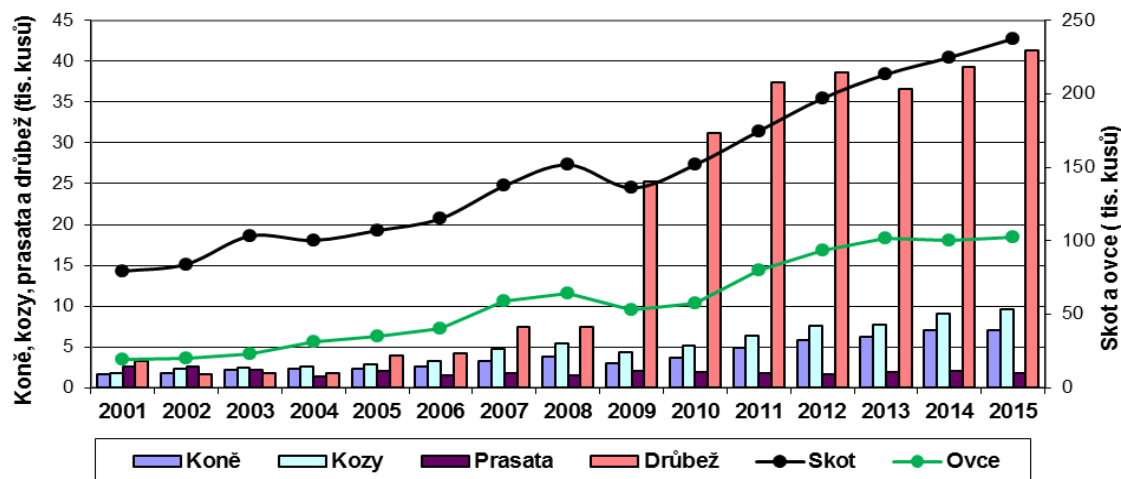
Zdroj: šetření ÚZEI, zpracovala ČTPEZ

Chov hospodářských zvířat

Dle posledních údajů (ÚZEI) bylo na ekofarmách ke konci roku 2015 chováno téměř 238 tis. kusů skotu (z toho 7 370 kusů dojnic), přes 102 tis. kusů ovcí, téměř 10 tis. kusů koz, přes 7 tis. kusů koní a necelé 2 tis. kusů prasat. Při srovnání rozsahu ekochovů k celkovým stavům hospodářských zvířat v ČR je dnes **ekologicky chováno 17 % skotu (2% podíl mají dojnice), 44 % ovcí, 36 % koz a 21 % koní. Podíl ekologicky chované drůbeže či prasat zůstává zanedbatelný (0,2 %, resp. 0,1%).**

Počet zvířat chovaných na ekofarmách vzrůstá, jedinou výjimkou je chov prasat, kde současný počet (1 761 kusů) je o třetinu nižší než v roce 2001. Oproti roku 2001 vzrostly nejvíce stavy drůbeže, následně koz a ovcí. **Přesto v českém ekologickém zemědělství jednoznačně dominuje chov masného skotu (88% podíl na celkovém počtu DJ v EZ), následovaný chovem ovcí (8% podíl), viz Graf 5.**

Od roku 2001 se počet ekologicky chovaného skotu zvýšil trojnásobně (ze 79 tis. na 238 tis. kusů), z toho **počet krav BTM vzrostl téměř sedminásobně (z necelých 16 tis. na více než 100 tis. kusů) a tvoří dnes více než polovinu všech KBTPM v ČR.** Nejvíce skotu v EZ se dnes chová v Jihočeském, Karlovarském a Plzeňském kraji. Naopak nejvyšší podíl skotu v EZ na jeho celkovém počtu v kraji dlouhodobě dosahuje Karlovarský kraj (přes 70 % skotu je zde již chováno ekologicky), následovaný krajem Ústeckým (50% podíl).

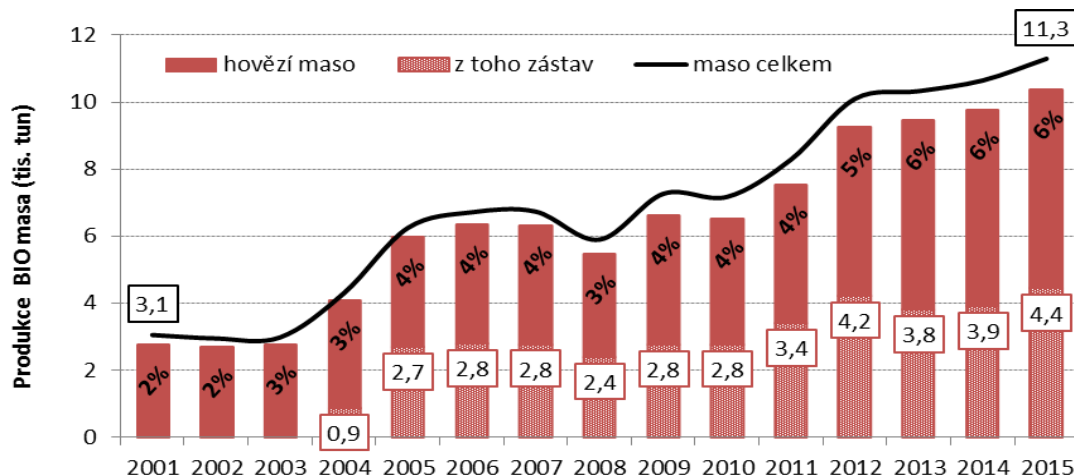
Graf 5: Vývoj počtu zvířat v EZ (2001-2015)

Zdroj: šetření ÚZEI, zpracovala ČTPEZ

S rozšiřováním chovů roste i živočišná produkce z ekofarem. Dle posledních zveřejněných údajů (ÚZEI) bylo na českých ekofarmách v roce 2015 vyprodukováno celkem 6 717 tun masa v jatečné hmotnosti. Zhruba 90 % tvoří maso hovězí (5 938 tun), následuje 532 tun skopového masa, 117 tun drůbežního masa, 108 tun vepřového masa a 21 tun koziho masa.

K tomu bylo prodáno z ekofarem téměř 50 tisíc kusů mladých zvířat skotu (tzv. zástav – v přepočtu dalších 4 444 tun masa) a přes 13 tisíc kusů jehňat (v přepočtu 134 tun masa).

Od roku 2001 se produkce čistě hovězího masa z ekofarem zvýšila více jak dvojnásobně (z 2,7 tis. na 5,9 tis. tun v r. 2015) a představuje 6% podíl na celkové produkci hovězího masa v ČR. Jen zhruba třetina hovězího je prodávána s certifikátem, stejné množství putuje mimo ČR. Taktéž většina zástavu je prodávána do zahraničí, export každoročně mírně narůstá a většinou se jedná o prodej zvířat bez certifikátu.

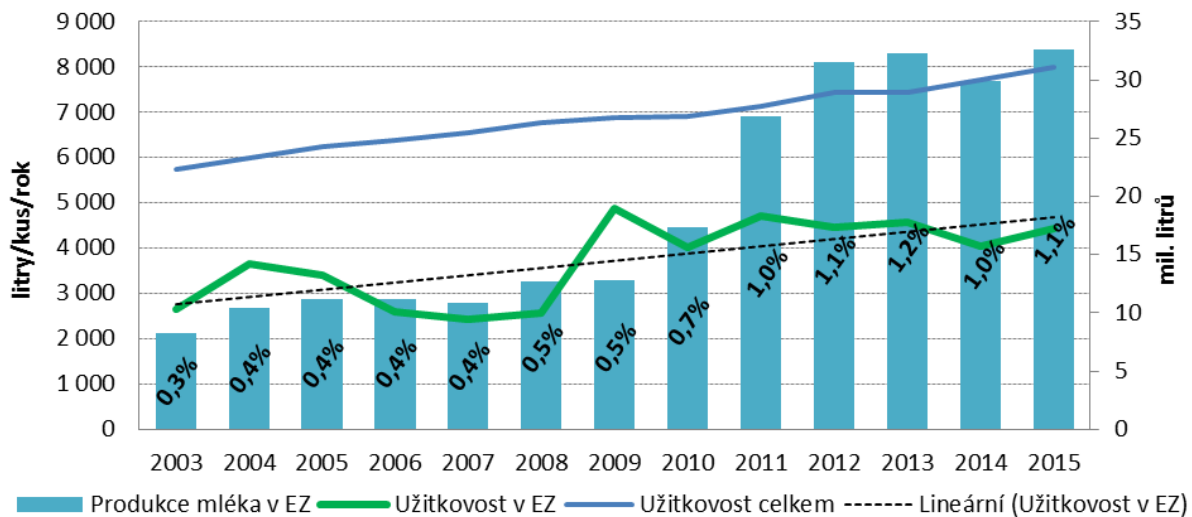

Graf 6: Vývoj produkce hovězího bio masa (2001-2015)

Zdroj: šetření ÚZEI, zpracovala ČTPEZ

Zhruba 2 % dojnic v České republice jsou chována v systému ekologického zemědělství (7 370 kusů v roce 2015). Roční produkce biomléka se pohybuje okolo 30 mil. litrů, což představuje cca 1% podíl na celkové produkci mléka v ČR. Za posledních deset let se produkce biomléka zvýšila téměř trojnásobně (10 mil. litrů v roce 2004). Stoupá počet mléčných ekofarem a zvyšuje se užitkovost bio dojnic. Ta se v posledních letech pohybuje v rozmezí 4 600 až 5 600 litrů na dojnici a rok, což je 65 % až 75 % užitkovosti v konvenci, což odpovídá také podílu v rámci EU.

Trend exportu kvalitních bioproduktů platí i u biomléka - již třetina domácí produkce je vyvezena v biokvalitě zejména do Německa a tento podíl každoročně vzrůstá. Na rozdíl od hovězího masa je většina mléka dnes již obchodována s certifikátem tedy v biokvalitě.

Graf 7: Vývoj produkce biomléka a srovnání užitkovosti dojnic v EZ a celkem v ČR (2003-2015)

Zdroj: šetření ÚZEI, zpracovala ČTPEZ

Počet registrovaných subjektů v EZ v ČR

Zemědělské podniky

V České republice dnes hospodaří ekologicky přes 8 % zemědělských podniků (4 115 ekofarem v roce 2015). Nejvyšší počet ekofarem se dlouhodobě nachází v Jihočeském kraji (563). Nejméně ekofarem má mimo Prahu kraj Pardubický (pod 200). Nejvyšší podíl ekofarem na celkovém počtu farem v kraji má s 32% podílem kraj Karlovarský. Dále následuje kraj Plzeňský (16% podíl), Liberecký a Ústecký (nad 12 %).

Výrobci biopotravin

Na konci roku 2015 bylo jako výrobce biopotravin registrováno 542 subjektů, což představuje 2,6% podíl z celkového počtu výrobců v ČR. Oproti roku 2007 se jejich počet téměř ztrojnásobil. Obrat výroby biopotravin v roce 2014 dosáhl více než 2 mld. Kč, z toho třetina objemu výroby byla vyvezena (663 mil. Kč). K nejčastěji provozovaným činnostem patří výroba vína, zpracování masa a výroba masných výrobků, výroba mléčných výrobků a zpracování a konzervování ovoce a zeleniny.

Faremní výrobci biopotravin

Z údajů REPU ke konci roku 2015 vyplývá, že z celkového počtu 542 registrovaných výrobců biopotravin patří téměř 2/5 z nich mezi faremní zpracovatele (204 subjektů). **Faremní zpracování biopotravin je realizováno na zhruba 5 % ekofarem.** Nejčastěji se jedná o výrobu vína, zpracování mléka a mléčných výrobků, zpracování ovoce a zeleniny a zpracování masa.

Distributoři biopotravin

Ke konci roku 2015 bylo registrováno 409 distributorů biopotravin (meziroční nárůst 16,5%). Oproti roku 2007 se jejich počet zvýšil téměř pětkrát, což naznačuje velký potenciál trhu a obchodování s bio výrobky. Navíc distributoři, kteří se zabývají jen maloobchodním prodejem, nejsou od roku 2006 povinni se registrovat. Odhadem jde o 2 700 prodejen potravin.

Tab. 2: Vývoj počtu registrovaných subjektů v ekologickém zemědělství ČR (2007-2015)

	2007	2009	2011	2012	2013	2014	2015	Nárůst od 2007 (%)
Ekologičtí zemědělci	1 318	2 689 / 2 674	3 920 / 3 904	3 923 / 3 907	3 926 / 3 910	3 885 / 3 866	4 096 / 4 115	317
Výrobci biopotravin (provozovny / subjekty)	253 / 190	497 / 395	646 / 422	495 / 448	500 / 471	538 / 506	579 / 542	285
Distributoři biopotravin (provozovny / subjekty)	95 / 83	184 / 168	226 / 201	290 / 263	332 / 305	381 / 351	439 / 409	493
Výrobci vstupů do EZ (krmiva / osiva)	6 / 11	25 / 15	29 / 27	39 / 30	38 / 31	40 / 31	42 / 40	700 / 364
Včelaři	6	12	14	14	15	14	14	233
Dovozci ze 3. zemí	20	39	53	78	89	110	139	695
Vývozci do 3. zemí	x	x	9	36	42	54	70	x
Faremní zpracovatelé	45 / 53	94 / 100	137 / 138	162	185	201	204	453

Zdroj: MZe (údaje k 31. 12. daného roku); zpracoval ÚZEI

Trh s biopotravinami v ČR²

Celkový obrat s biopotravinami českých subjektů včetně vývozu dosáhl v roce 2014 přibližně 3,2 mld. Kč; toho zhruba 37% (1,17 mld. CZK) činil export a domácí spotřeba biopotravin dosáhla 2,02 mld. Kč (nárůst o 3,9%) **Průměrná roční spotřeba na obyvatele zůstává pod hranicí 200 Kč (191 Kč v roce 2014). Podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů stagnuje okolo 0,7 % (0,72 % v roce 2014).**

Hlavní kategorií biopotravin s největším objemem prodeje je dlouhodobě kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ (33% podíl, přičemž čtvrtinu tvoří hotové pokrmy typu dětských výživ), následuje „Mléko a mléčné výrobky“ (22%) a „Ovoce a zelenina“ (14%)

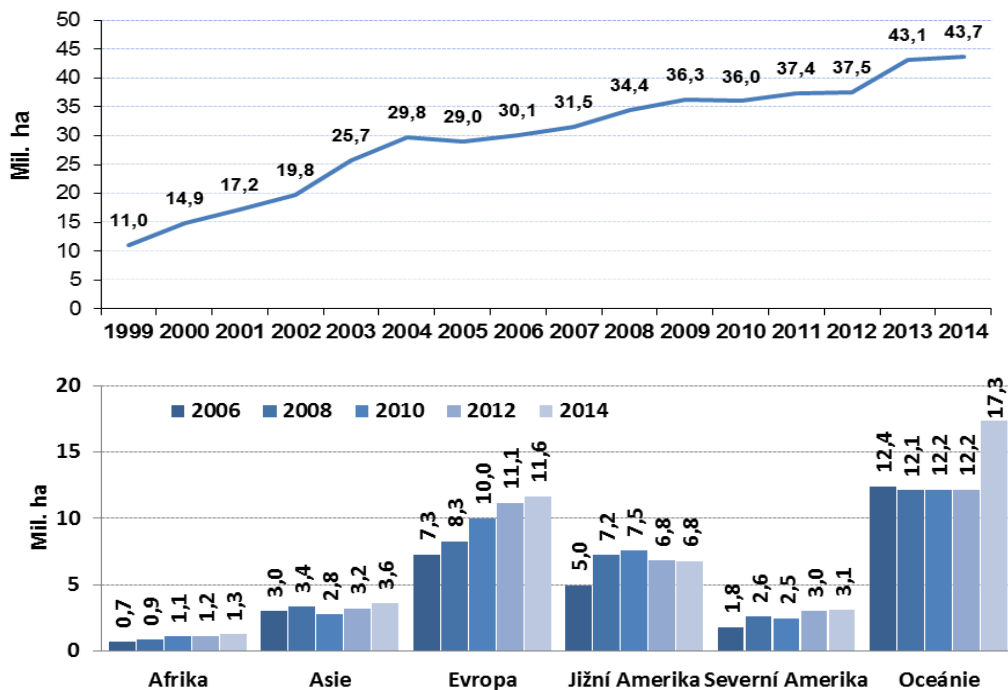
Nejvíce biopotravin nakoupí čeští spotřebitelé v maloobchodních řetězcích (57%, tj. za 1,2 mld. Kč), na druhém místě pak v prodejnách zdravé výživy a biopotravin (25 %). Biopotraviny z dovozu dosahují až 49 %, při zahrnutí jen finálních biopotravin dosahoval dovoz 43 % maloobchodního obrátu.

² Data sleduje ÚZEI a poslední zveřejněná data jsou k situaci v roce 2014.

Vývoj ekologického zemědělství ve světě³

Výměra ekologicky obhospodařovaných ploch ve světě každoročně narůstá. Ke konci roku 2014 (dle pravidelného šetření FiBL-IFOAM) bylo v ekologickém zemědělství zařazeno již téměř 44 mil. ha, což představuje v průměru za deset let nárůst každoročně o 4 %.

Největší výměra půdy v EZ se nachází na dvou kontinentech: Oceánii (resp. Austrálii; 17,3 mil. ha a 40 % světové plochy) a dále v Evropě (11,6 mil. ha a 27 %), kde je dosahováno stabilního každoročního růstu (viz Graf 8).

Graf 8: Svět: Vývoj plochy v EZ (1999-2014) a její rozložení dle kontinentů

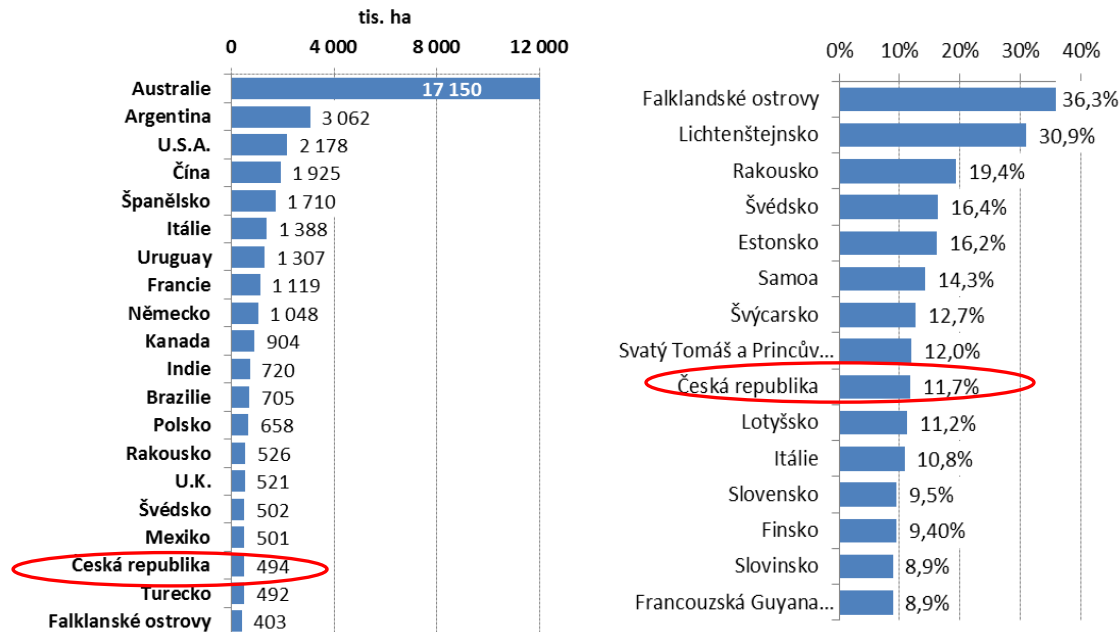
Zdroj: FiBL-IFOAM–SOEL surveys 2000-2016

Zemí s největší výměrou zemědělské půdy v režimu EZ je Austrálie (17 mil. ha), přičemž 97 % ploch představují extenzivní pastviny. Druhé místo drží Argentina a pak USA. Přitom deset zemí s největší výměrou ploch v EZ dohromady zabírá zhruba 3/4 veškeré světové půdy v EZ (31,8 mil. ha). **Česká republika si ve výměře půdy v EZ drží 18. pozici** (viz Graf 9).

Celkový podíl ploch v EZ na veškeré zemědělské půdě světa je 1 % v 2014. Dle regionů (kontinentů) drží největší podíl opět Oceánie (4,1 %), následně Evropa (2,4 %). V Evropské unii je v režimu EZ dokonce až 5,7 % zemědělské půdy. V rámci světa má 11 zemí podíl EZ nad 10 % (patří sem i ČR) a dalších 15 zemí v rozmezí 5 až 10 % (většina je v Evropě). Zemí s největším podílem půdy v EZ jsou Falklandské ostrovy (36 %), kde jsou velké farmy s chovem ovcí zcela

³ Zdroj: Willer, Helga and Julia Lernoud (2016): The World of Organic Agriculture. Statistics and Emerging Trends 2016. Research Institute of Organic Agriculture (FiBL), Frick, and IFOAM – Organics International – Bonn.

ekologické, následuje Lichtenštejnsko (31 %) a Rakousko (19,4 %). Česká republika si s podílem téměř 12 % ploch v EZ drží 9. pozici (viz Graf 9).

Graf 9: Svět: 20 zemí s největší výměrou půdy v EZ a 15 zemí s nejvyšším podílem na celkové zemědělské půdě (2014)

Zdroj: FiBL survey 2016; zpracovala ČTPEZ

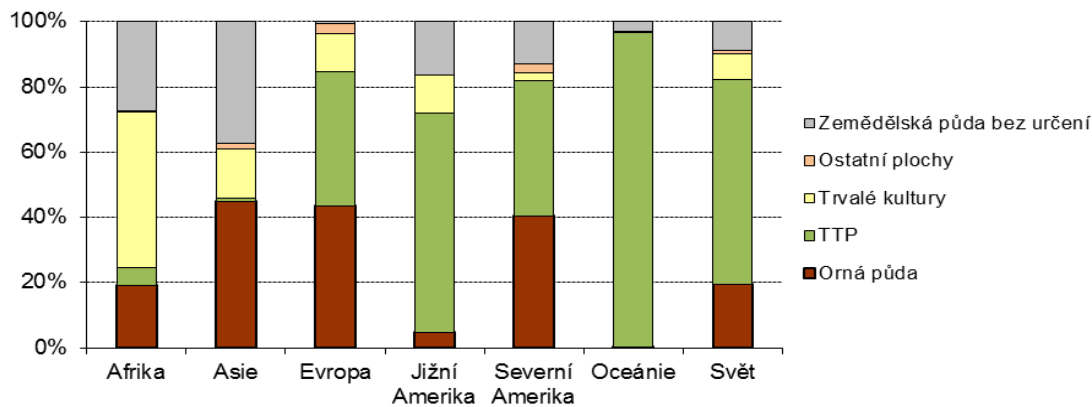
Přes 2 miliony farem dnes hospodaří v systému ekologického zemědělství, z toho více jak 80 % se nachází v Asii, Africe a Jižní Americe (viz Graf 10). Na Evropu připadá zhruba 15% podíl (340 tis. ekofarem). Za posledních deset let se počet ekofarem zvýšil téměř 4,5 krát. Zemí s největším počtem ekofarem je jednoznačně Indie (650 tis. ekofarem), následovaná Ugandou a Mexikem (190 resp. 170 tis. ekofarem). Počty ekofarem je však nutné brát pouze za orientační údaj, jelikož ne všechny země světa tato data zveřejňují.

Graf 10: Svět: Vývoj počtu ekofarem (1999-2014) a jejich rozložení dle kontinentů (2014)

Zdroj: FiBL-IFOAM survey 2016

Podobně i údaje o způsobu využití ekologicky obhospodařovaných ploch jsou známy pro cca 90 % výměry⁴. V rámci světa tvoří téměř 2/3 zemědělské ekologické půdy trvalé travní porosty (27,5 mil. ha), jejichž plocha nejvíce narůstá v Oceánii (16,7 mil. ha a 60% podíl) a dále v Evropě (4,8 mil. ha, 17% podíl) viz Graf 11. Orná půda představuje pětinu světové výměry v EZ (8,5 mil. ha) a z toho téměř 60 % ploch se nachází v Evropě. Nejčastěji pěstovanou plodinou jsou obiloviny a následně píceiny na orné půdě. Trvalé kultury zabírají 8 % ekologických ploch světa (3,4 mil. ha), největší plochy se nachází opět v Evropě (40% podíl) a dále Jižní Americe (23% podíl) a hlavní pěstovanou plodinou je káva (více jak 0,7 mil. ha), následovaná pěstováním oliv (0,6 mil. ha).

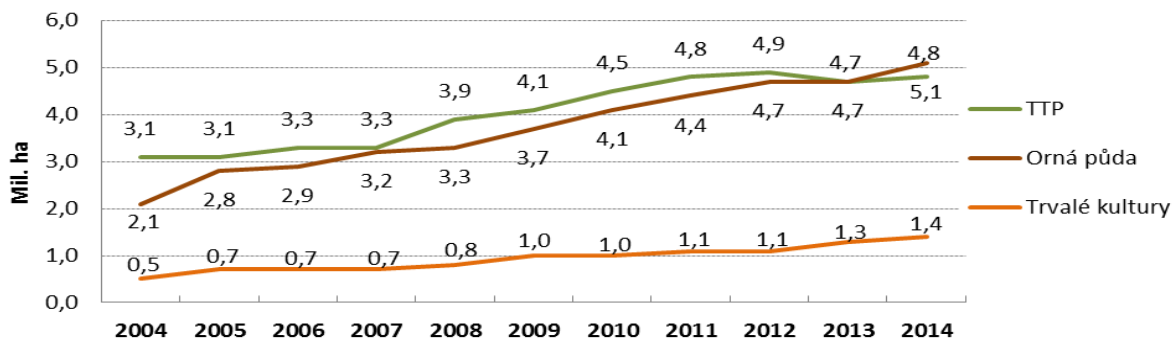

Graf 11: Struktura užití zemědělské půdy v EZ dle kontinentů a celkem svět (2014)

Zdroj: FiBL-IFOAM survey 2016

V Evropě jsou data o způsobu užití zemědělské půdy v EZ dostupná za všechny země. V roce 2014 z celkové výměry 11,6 mil. ha tvořila 44 % orná půda, 41 % travní porosty a 12 % trvalé kultury (Graf 12). Od roku 2004 vzrostla plocha travních porostů o 55 % na 4,8 mil. ha, největší plochy se nacházejí ve Španělsku (1 mil. ha) a následně Německu, Spojeném království a ČR. Výměra orné půdy vzrostla za stejné období více jak dvojnásobně na 5,1 mil. ha a největší plochy jsou v Itálii a Francii (společně 1 mil. ha), následně Německu. Hlavními plodinami na orné půdě jsou vyrovnaně píceiny a obiloviny (po 2 mil. ha a 40% podílem). Největší plochy obilovin najdeme v Německu, Itálii a Španělsku. Zelenina byla v 2014 pěstována na ploše 125 tis. ha a hlavními producenty jsou Polsko, Itálie, Francie, Španělsko a nově i Německo. Nejrychleji za sledované období však vzrostla výměra trvalých kultur (2,8krát od roku 2004 na 1,4 mil. ha). Nejčastěji jde o pěstování oliv (téměř 40% podíl a 500 tis. ha) a následně vinic (20% podíl), přičemž největší plochy jsou ve Španělsku a Itálii (společně 0,9 mil. ha), dále Francii.

⁴ Bohužel pro některé země, i s významnou rozlohou půdy v EZ jako je Austrálie, Brazílie nebo Indie, nejsou data o způsobu užití půdy v EZ zatím dostupná.

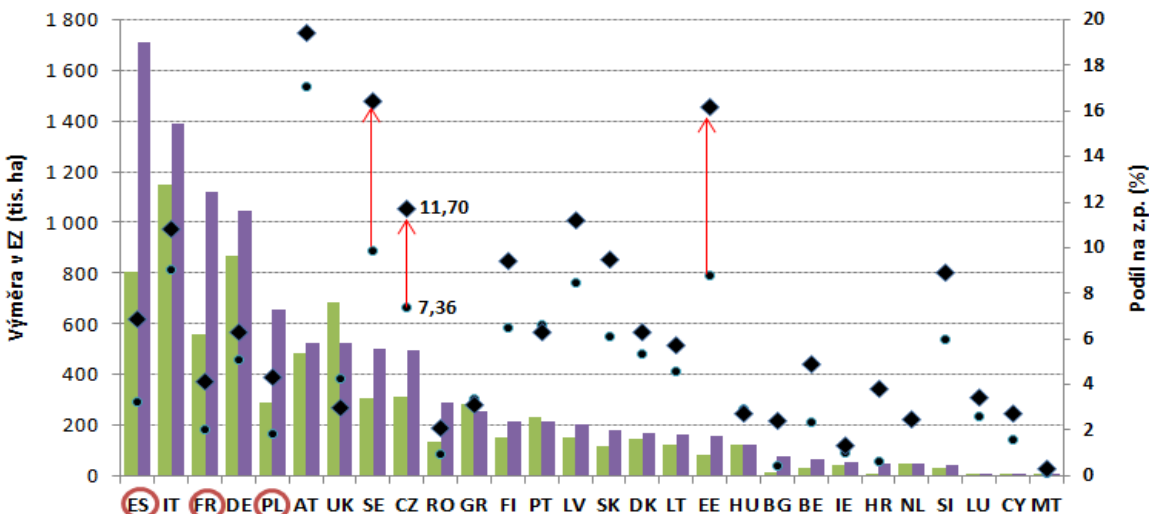

Graf 12: Evropa: Vývoj užití zemědělské půdy v EZ (2004-2014)

Zdroj: FiBL-IFOAM-SOEL surveys 2007-2016

Vývoj ekologického zemědělství v Evropské unii

V roce 2014 v EU28 ekologicky hospodařilo téměř 260 tis. farem na výměře 10,3 mil. ha a 5,7 % zemědělské půdy. Největší plochy půdy v EZ se nachází ve Španělsku (1,7 mil. ha) a Itálii (1,4 mil. ha), dále Francii a Německu. Největší absolutní nárůst ploch v EZ od roku 2007 zaznamenalo jednoznačně Španělsko, Francie a Polsko. Naopak mezi země s největším podílem EZ na zemědělské půdě (nad 10 %) se řadí postupně: Rakousko, Švédsko, Estonsko, ČR, Lotyšsko a Itálie. Největší nárůst podílu EZ od roku 2007 zaznamenalo Estonsko, Švédsko a Česká republika (viz Graf 13). **ČR si tak v rámci EU udržela 9. místo ve výměře a 4. místo v podílu EZ na zemědělské půdě.**

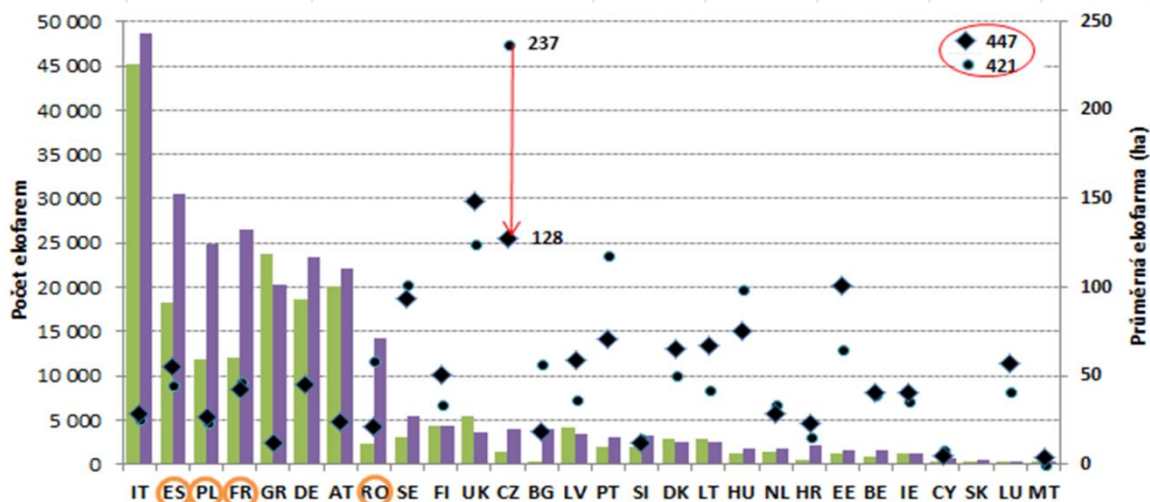
Graf 13: EU28: Srovnání výměry v EZ a podílu na celkové zemědělské půdě (2007 a 2014)

Zdroj: FiBL-IFOAM-SOEL surveys 2007-2016 ; zpracovala ČTPEZ

Téměř 260 tis. farem hospodařících ekologicky v EU představuje 3/4 ekofarek Evropy a 11 % ekofarek světa. Nejvyšší počet ekofarek se nachází v Itálii (48 tis., téměř pětina všech farek

EU), následuje Španělsko, Francie a Polsko. **Česká republika s počtem okolo 4 tis. ekofarem drží 12. pozici a 1,5% podíl na celkovém počtu farem v EU.**

Česká republika však patří mezi země s největší průměrnou velikostí ekofarem. S výměrou 127 ha (2014) je na 3. místě po Slovensku (447 ha) a Spojeném království (148 ha). Trend v ČR je odlišný a průměrná velikost ekofarem trvale klesá (největší výměra 333 ha byla dosažena v roce 2001), zatímco na Slovensku, v UK a dalších zemích se ekofarmy zvětšují. Největší nárůst velikosti ekofarem byl mezi 2007-2014 zaznamenán právě v Estonsku (o 36 ha), dále Slovensku, Litvě a Spojeném království. Největší absolutní nárůst počtu farem nově zapojených do EZ v daném období nastal ve Francii, Polsku, Španělsku a Rumunsku (viz Graf 14).

Graf 14: EU28: Srovnání počtu ekofarem a jejich průměrné velikosti (2007 a 2014)

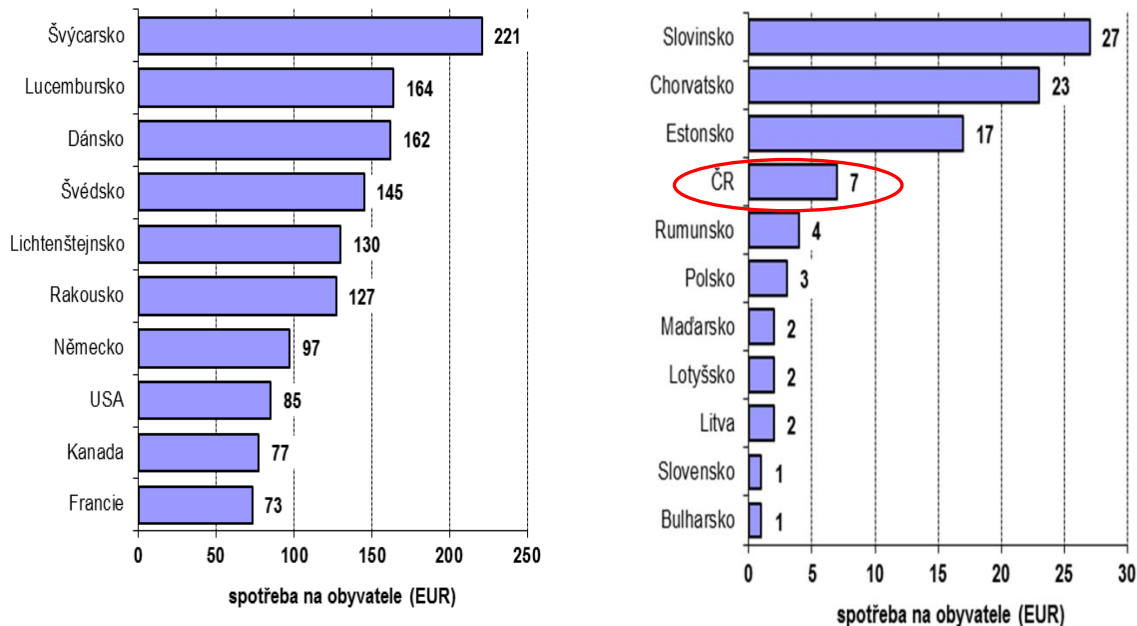
Zdroj: FiBL-IFOAM-SOEL surveys 2007-2016 ; zpracovala ČTPEZ

Trh s biopotravinami

V roce 2014 dosáhl celosvětový trh biopotravin 80 mld. dolarů (resp. 60 mld. EUR) a vykázal 11% meziroční nárůst. Od roku 1999 se obrat více než zpětinasobil, kdy dosahoval 15,2 mld. dolarů (14 mld. EUR). **Evropa s 26 mld. EUR (EU s 24 mld. EUR) tvoří okolo 40 % celkového trhu s biopotravinami.** Díky ekonomické krizi se růst trhu kolem roku 2009 zastavil, avšak od roku 2011 již růst opět pokračuje. Trh v Evropě vzrostl meziročně o téměř 8 % (každoroční průměrný roční nárůst během deseti let činní 9,3 %). Největší meziroční nárůst biotruhu v roce 2014 zaznamenalo Švédsko (neuvěřitelných 40 %) a Norsko (25 %); trh v Německu vzrostl o téměř 5 % a ve Francii o 10%.

Největší podíl na světových trzích s biopotravinami má USA (43 %) a Evropská unie (38 %), dále Čína (6 %), Kanada (4 %), Švýcarsko (3 %) a Japonsko (2 %). Zbývá 4 % tvoří ostatní země. Mezi deset zemí s největšími tržbami za biopotraviny patřily v roce 2014 (uváděno v eurech) USA (27 062 mil), Německo (7 910 mil), Francie (4 830 mil), Čína (3 701 mil), Kanada (2 523 mil), Spojené Království (2 307 mil), Itálie (2 145 mil), Švýcarsko (1 817 mil), Švédsko (1 402 mil) a Rakousko (1 065 mil⁵). Za biopotraviny utratí ročně nejvíce ve Švýcarsku (221 EUR na osobu/rok), Lucembursku (164 EUR) a Dánsku (162 EUR). **V České republice utratíme ročně zhruba 7 EUR na osobu.**

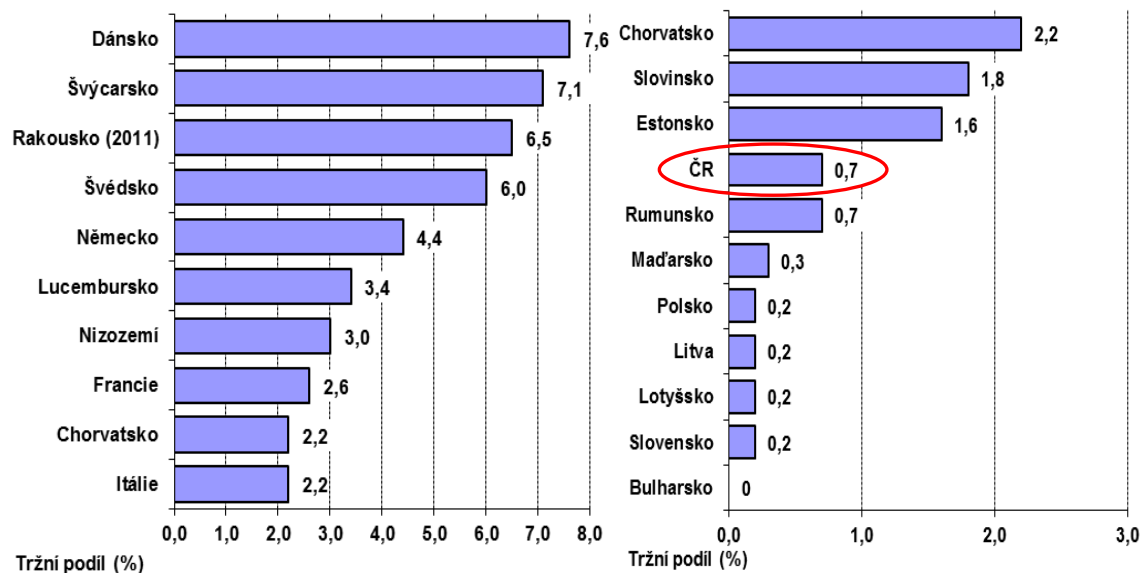

Graf 15: Svět: 10 zemí s nejvyšší roční spotřebou biopotravin na obyvatele a srovnání s novými členskými zeměmi (2014)

Zdroj: FiBL-AMI surveys 2016; zpracovala ČTPEZ

Odlíšné pořadí zemí získáme, jestliže srovnáme podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů. Stejně jako v minulých letech největšího podílu dosáhlo Dánsko (7,6 %), následovalo Švýcarsko (7,1 %), Rakousko (6,5 %) a Švédsko (6,0 %) viz Graf 16. Ze zemí EU 13 dosahuje nejvyšší podíl Chorvatsko (2,2 %), dále pak Slovinsko (1,8 %) a Estonsko (1,6 %). **Podíl spotřeby biopotravin v ČR se pohybuje okolo 0,7 %.** V rámci celé Evropy tvoří podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů jen okolo 1 %.

⁵ Poslední známá data jsou z roku 2011.

Graf 16: Evropa: 10 zemí s nejvyšším podílem biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů a srovnání s novými členskými zeměmi (2014)

Zdroj: FiBL-AMI surveys 2016; zpracovala ČTPEZ

Zpracovala: Ing. Andrea Hrabalová, ČTPEZ

konzultant pro statistiky a data o EZ

Mobil: +420 737 852 515

Mail: andrea.hrabalova@ctpez.cz